

DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

St.prp. nr. 79

(2004–2005)

Om endringer av bevilgninger for 2005 under Fiskeri- og kystdepartementets område

*Tilråding fra Fiskeri- og kystdepartementet av 16. september 2005,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Den tyske ubåten «U 864» ble senket av en britisk ubåt i norsk sjøterritorium vest for Fedje 9. februar 1945. Hele besetningen omkom. Vraket av «U 864» ble funnet av Sjøforsvaret i mars 2003, på ca. 150 m dyp, ca. to km vest for Fedje i Hordaland. Vraket er brukket i to, og de to delene som er lokalisert opplyses å være relativt godt bevart. Kystdirektoratet ble informert om funnet, og om at vraket bl.a. kunne inneholde en last på 65 – 70 tonn metallisk (flytende) kvikksølv, lagret på stålflasker.

Høsten 2003 iverksatte Kystdirektoratet i samarbeid med andre etater og kompetansmiljøer undersøkelser av forurensningen ved vraket. Mattilsynet ble informert om undersøkelsene og resultatene av disse, men fant ikke grunn til å gi ut kostholdsråd knyttet til fisk eller skaldyr fra området. På bakgrunn av de historiske forhold knyttet til vraket har Fiskeri- og kystdepartementet informert den tyske og den britiske ambassaden om arbeidet med forurensningsfaren fra vraket. I St.meld. nr. 14 (2004–2005) *På den sikre siden – sjøsikkerhet og oljevernberedskap* ble det informert om at vraket av

«U 864» representerer et mulig punktutslipp av 70 tonn kvikksølv, og at det gjøres grundige miljøvurderinger som bakgrunn for en vurdering av om, og i tilfelle hvilke, tiltak som eventuelt bør iverksettes.

2 Kystdirektoratets anbefaling

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) har på oppdrag fra Kystdirektoratet gjennomført en vurdering av hvilken risiko kvikksølvlasten i vraket representerer for miljøet. I denne sammenheng er det lagt til grunn at det kan være så mye som 65–70 tonn kvikksølv i vraket. NIVA anbefaler fjerning av kvikksølvbeholderne, i den grad det er mulig, og at isolering av vraket utredes. Kystdirektoratet mottok utkast til rapport fra NIVA i slutten av mai 2005.

På bakgrunn av NIVAs rapport gjennomførte Kystdirektoratet konsultasjoner med bl.a. Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og NIVA. Kystdirektoratet har på denne bakgrunn anbefalt at det iverksettes tiltak for å fjerne faren for kvikksølvforurensning. Kystdirektoratet anser per i dag at de mulige tiltakene er:

1. Heving av lasten, fjerning av kvikksølvbeholdere på havbunnen, heving av vraket samt fjerning av forurensede sedimenter, eller
2. Innkapsling/tildekking av vraket.

En samtidig heving av vraket og lasten anses ikke å være forsvarlig av hensyn til faren for ytterligere forurensning. Ut fra dagens kunnskap synes alternativ 1 å gi best sikkerhet mot framtidig forurensning fra vraket.

Kystdirektoratet anser imidlertid at det må gjennomføres nærmere forundersøkelser, med en grundig kartlegging av bl.a. vrakets og lastens tilstand, før man kan trekke en konklusjon om hvordan forurensningsfaren kan og bør fjernes. På grunn av værforholdene ut over høsten og vinteren har Kystdirektoratet anbefalt at denne første fasen av arbeidet (heretter kalt forprosjektet) gjennomføres i løpet av sommeren/tidlig høst 2005. Kystdirektoratets anbefaling ble mottatt i Fiskeri- og kystdepartementet den 7. juni 2005.

3 Behov for rask iverksettelse av arbeidet

Kvikksølv anses å være blant de farligste miljøgiftene. Det er derfor et uttalt mål at utslipp av kvikksølv skal reduseres vesentlig senest innen 2010, jf. St.meld. nr. 21 (2004–2005) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*.

Noe av kvikksølvet som befant seg om bord i «U 864» har allerede lekket ut, uten at man kan si hvor mye. Tett ved vraket er det registrert sterkt forurensede sedimenter.

Kvikksølvlasten representerer også en meget stor fare for framtidig forurensning. Ut fra de foreliggende opplysninger, må det legges til grunn at «U 864» hadde en last på ca. 65 tonn kvikksølv. Både vraket og kvikksølvbeholderne korroderer og brytes ned – uten at man kan si hvor fort dette vil skje – og kvikksølvet vil etter det man vet i dag lekke ut til havbunnen. Til sammenligning har Statens forurensningstilsyn anslått at totalutslippet av kvikksølv i Norge i 2003 var på om lag 1 tonn, mens utslipp av kvikksølv til vann alene ble anslått å være om lag 40 kg.

Manglende tiltak i forhold til en kjent forurensningskilde av denne karakter vil også true det gode omdømmet til norske fiskeprodukter som ren og trygg mat. Den samlede verdien av norsk sjømateksport var i 2004 på 28,2 mrd. kroner.

Regjeringen har på bakgrunn av usikkerheten knyttet til når ytterligere utslipp kan aktualiseres,

ansett at man umiddelbart må gå i gang med et konkret arbeid for, om mulig, å fjerne forurensningsfaren fra vraket. Samtidig er det nødvendig at det gjøres et grundig forarbeid som sikrer at tiltak man iverksetter på og ved vraket ikke medfører fare for ytterligere forurensning.

Regjeringen har på denne bakgrunn sett det som nødvendig at Kystdirektoratet straks iverksatte et forprosjektet som skal klarlegge hvordan faren for forurensning fra vraket av «U 864» kan fjernes. Det ville ikke være mulig å dekke kostnaden for forprosjektet innenfor Kystverkets eksisterende ramme. Anbefalingen om tiltak i forhold til forurensningsfaren kom imidlertid for sent til at det kunne fremmes et bevilgningsforslag i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2005. Fiskeri- og kystdepartementet er derfor ved kgl.res. av 1. juli 2005 gitt samtykke til å utgiftsføre i statsbudsjettet for 2005 inntil 5 mill. kroner ut over bevilgningen under kap. 1062 Kystverket, post 01 Driftsutgifter.

Kystdirektoratet startet umiddelbart deretter sitt arbeid. Forprosjektet ble lagt ut på anbud 14. juli 2005, med tilbudsfrist 15. august 2005. I anbudsutlysningen ble det tatt høyde for en eventuell utvidet bruk av statlig(e) fartøy.

Etter Kystdirektoratets vurdering av tilbudene og forhandlinger med tilbyderne må det legges til grunn et behov for 14,7 mill. kroner for gjennomføring av forprosjektet.

For at Kystdirektoratet skulle kunne fortsette arbeidet med forprosjektet og inngå avtale om gjennomføring av feltundersøkelser mv. på og ved vraket ble Fiskeri- og kystdepartementet ved kgl.res. av 16. september 2005 gitt samtykke til å utgiftsføre i statsbudsjettet for 2005 ytterligere 9,7 mill. kroner, totalt inntil 14,7 mill. kroner ut over bevilgningen under kap. 1062 Kystverket, post 01 Driftsutgifter.

4 Juridiske forhold

Det er vrakets eier som etter forurensningsloven § 7 er ansvarlig for å hindre forurensning fra vraket. Dersom Staten iverksetter tiltak for å fjerne fare for forurensning kan kostnadene søkes refundert fra vrakets eier, jf. forurensningsloven §§ 74 og 76. Staten vil derfor fremme krav overfor vrakets eier om å få refundert statens kostnader ved forprosjektet. Ut i fra de opplysninger Kystdirektoratet har i dag, kan det imidlertid synes som vrakets eier ikke har økonomisk evne til å selv gjennomføre nødvendige tiltak for å fjerne forurensningsfaren eller refundere statens kostnader i denne sammenheng.

Fiskeri- og kystdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer av bevilgninger for 2005 under Fiskeri- og kystdepartementets område.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer av bevilgninger for 2005 under Fiskeri- og kystdepartementets område i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om endringer av bevilgninger for 2005 under Fiskeri- og kystdepartementets område

I

I statsbudsjettet for 2005 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1062		Kystverket:	
	01	Driftsutgifter, forhøyes med ..... fra kr 818 300 000 til kr 833 000 000	14 700 000

Trykk: AS O. Fredr. Amesen, September 2005